

Oponentský posudek diplomové práce *Martiny Kaushikové* *Realie v učebnicích češtiny pro cizince z pohledu rozvoje interkulturní kompetence*

Diplomová práce M. Kaushikové v sobě spojuje dvě témata důležitá pro výuku češtiny jako cizího jazyka: jednak otázku výuky reálií, jednak problematiku interkulturní komunikace, rozvoje interkulturní kompetence, ale také skutečnost, že vyučující češtiny jako cizího jazyka musí brát ohled na to, že studující mohou pocházet z různých kultur. K oběma tématům přináší podstatná zjištění a nabízí podněty k zamyšlení.

V teoretické části je – v kontextu dalších „typů“ kompetencí, zejm. kompetence sociokulturní – představena interkulturní kompetence, je zmíněna otázka stereotypů ve vztahu k výuce češtiny jako cizího jazyka a je představen Společný evropský referenční rámec pro jazyky, a to především na úrovni B1, na niž se posuzovaná práce soustřeďuje, a z hlediska sociokulturní kompetence. Výklad teoretické části obsahuje všechny informace podstatné pro zpracovávané téma, je však někdy možná příliš široký a občas od stěžejního tématu odbíhá: např. výklady vycházející ze zdrojů, jež jsou čtenáři snadno dostupné, tj. české práce publikované v nedávných letech, a rovněž obecný úvod o Společném evropském referenčním rámci pro jazyky mohly být stručnější. Výklad o stereotypech (a také zmínka o kategorizaci) bylo možné opřít také o vybrané práce kognitivní lingvistiky či kognitivní etnolingvistiky. Použitá odborná literatura je však jinak dobře vybrána. Práce s odbornou literaturou je v zásadě v pořádku, i když u parafrází někdy nejsou přesně vymezeny jejich hranice a občas by bylo dobré umisťovat odkazy do textu častěji. V seznamu literatury chybí van Ek (1993) zmiňovaný např. na s. 11, na s. 22 je v pozn. 22 patrně chybný odkaz a na s. 33 asi chybí údaje u práce Hasilovy.

Výzkumná část práce je věnována analýze vybraných šesti učebnic češtiny pro cizince. Tato část je zpracována velmi kvalitně, systematicky a přináší řadu zajímavých poznatků, a to nejen o tom, které realie (a jde o realie řady typů) jsou v dané učebnici představeny a jakým způsobem je to učiněno, ale i o řadě dalších oblastí, např. o tom, zda a jak je v učebnici prezentována obecná čeština či třeba reálií souvisejících s náboženstvím – řada autorčiných zjištění je přitom dosti překvapivá.

Oceňuji zejména jasné vymezení kritérií, na jejichž základě byly analyzované texty vybrány, jasné vymezení okruhů jevů, které budou zkoumány, a velmi pečlivou, detailní a systematickou analýzu. Výsledky analýzy jsou představeny přehledně, autorčina tvrzení a závěry jsou dobře podloženy; přínosem je i diskuse, která analýzu uzavírá. Kladně hodnotím

též to, že v řadě pasáží (zejm. v kapitolách o stereotypech a o genderové ne/vyváženosti) autorka vyjadřuje svůj jasný názor na danou problematiku, že si všímá nejen prostředků jazykových, ale i nejazykových (ilustrace atp.) a že soustavně zohledňuje perspektivu, z níž mohou probíranou látku vnímat studenti pocházející z jiných kultur. K výkladu mám dvě drobnější poznámky: na s. 63 není vhodné hovořit ve vztahu ke studentskému slangu o „formách“ jazyka; na s. 34 bych byla opatrnější u formulace „v souvislosti s požadavky na uplatňovanou jazykovou politiku dnešní doby“.

Práce je dobře strukturována. Formulační, popř. pravopisné a typografické nedostatky se objevují jen občas.

K práci nemám zásadní připomínky, položila bych však autorce otázku, k níž by se mohla u obhajoby vyjádřit: Protože jedním ze zajímavých témat, jichž se práce dotýká, je zastarávání reálií (srov. např. to, že v uváděných učebnicích jsou z politiků zmiňováni V. Havel a V. Klaus, popř. jsou uváděny některé politické strany, ale např. i to, že slangové výrazy snadno zastarávají), zajímal by mne autorčin názor na to, zda a popř. jak by autoři učebnic měli tento problém při výběru reálií zohledňovat.

Práce rozhodně splňuje požadavky kladené na práce diplomové, proto ji ráda doporučuji k obhajobě. Navrhuji hodnocení výborně.

doc. PhDr. Lucie Saicová Římalová, Ph.D.